

φοί μου ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως. Ἐν ὅμως τῶν παρουσιασθέντων ἔργων, ὃ καὶ ἐγὼ αὐτὸς εὗρον προῖον βαθείας ἱστορικῆς μελέτης, καὶ προτερήματα ἔχον ὕψους καὶ συντάξεως, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἱκανῶς ἐνδιαφέρουσιν μυθιστορικὴν πλοκὴν, ἔκριναν πάντες οἱ λοιποὶ ἄξιον βραβεύσεως. Ἐπειδὴ δ' ἄλλο οὐδ' ἐγὼ ἔβλεπον, εἰς ὃ βραβεῖον νὰ ἐδύνατο ν' ἀπονεμηθῇ, συνετάχθη μετὰ τῶν λοιπῶν. Ὅτε λοιπόν, ὑπογραφείσης τῆς ἀποφάσεως, ἠνεώχθη ἐπισήμως τὸ γραμματίον, εὗρέθη ὅτι ὁ συγγραφεὺς τοῦ ἔργου, καθ' οὗ ἐγὼ μόνος εἶχον ἐγείρη ἐνστάσεις, ἦν... αὐτὸς ὁ υἱός μου, ὁ Κλέων. Καὶ τὸ μὲν βραβευθὲν διήγημα ἐδημοσιεύθη διὰ τῆς Ἑστίας. Ἀλλὰ τοῦ περιοδικοῦ τούτου ἐκχωρηθέντος τότε περίπου εἰς ἄλλους συντάκτας, τὸ βραβεῖον, ἐκ διαφωνιῶν τῶν δύο διευθύνσεων, ἔμεινε μέχρι τοῦδε καὶ (1891) ἀναπότιτον.

Πολιτική.

Πάσης πολιτικῆς δ' ἀναμίξεως ἐντελῶς ἀπέσχον ἀφ' ὅτου ἐπανῆλθον εἰς τὴν Ἑλλάδα, οὐ μόνον, διότι οὐδεμίαν εἰς τοῦτο μοὶ ἐδίδετο ἀφορμή, ἀλλὰ πρὸ πάντων διότι, ἐκ τῶν πολιτικῶν μερίδων, ἃς εὗρον διαιρούσας τὴν Ἑλλάδα, οὐδεμίαν ἔβλεπον ἀνταποκρινομένην εἰς ἃς εἶχον ἰδέας περὶ τῆς πορείας, ἣν ὥφειλε νὰ βαδίσῃ ἡ Ἑλλὰς πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ μέλλοντος, ὃ ἔπρεπε νὰ ἐπιδιώκῃ. Τὴν αὕξησιν τοῦ στόλου καὶ τοῦ στρατοῦ δι' αὐξήσεως τοῦ δημοσίου χρέους δὲν ἐδυνάμην νὰ ἐπιδοκιμάσω, διότι ἔκρινον ὅτι ἔθνος μικρὸν καὶ ἀσθενές, ὥς τὸ ἡμέτερον, οὐδὲν ὄφελος ἐδύνατο νὰ ἔχῃ, εἰς τοὺς ἐσχάτους δ' ἐξετίθετο κινδύνους, ἂν ἤθελε νὰ ποιήσῃται χρῆσιν τῶν στρατιωτικῶν του δυνάμεων παρὰ τὴν θέλησιν τῶν μεγάλων ἐθνῶν, δυναμένων ἐν μιᾷ στιγμῇ νὰ ἐξαφανίσωσιν ἢ νὰ οὐδετερώσωσιν αὐτάς, μικρὰν δ' εἶχεν ἀνάγκην αὐτῶν, ἂν εἶχε συμπράττουσαν τὴν Εὐρώπην. Καὶ αὐτὴν δὲ τὴν στρωσιν τῶν σιδηροδρόμων ἐπίσης δὲν ἐθεώρουν ἔγκαιρον, ἂν ἐγίνετο δημοσίᾳ δαπάνη ἢ ἐγγυήσῃ, διότι, εἰ καὶ οἱ σιδηρόδρομοι εἰσὶν ἀληθὲς στοιχεῖον προόδου, οἱ ἐσωτερικοὶ ὅμως στενοί,

οἱ μὴ ἀπολήγοντες εἰς διεθνῇ, συνδέοντα τὴν Ἑλλάδα μετὰ τῆς Τουρκίας καὶ τῆς Εὐρώπης, θὰ ἦσαν οἰκονομικῶς ἐπιβλαβεῖς μᾶλλον εἰς τὸ ἔθνος· καὶ ἀνελογιζόμεν ὅτι ἐξ Εὐρώπης πολλάκις εἶχον γράψῃ προτρέπων τὴν Κυβέρνησιν νὰ ζητήσῃ τὴν διπλωματικὴν ἐπέμβασιν τῶν Δυνάμεων, ἵνα πεισθῇ ἡ Τουρκία νὰ δεχθῇ καὶ πρὸς τὸ παγκόσμιον καὶ πρὸς τὸ ἴδιον ἑαυτῆς συμφέρον, τὴν συνένωσιν τῶν σιδηροδρόμων τῆς μετὰ τῶν Ἑλληνικῶν, ἀλλὰ ποτὲ δὲν ἔλαβον περὶ τούτου ἀπάντησιν. Ἦν δ' ἡ ἐμὴ στερεὰ πεποίθησις ὅτι τὸ ὑπέρτατον πολιτικὸν συμφέρον τῆς Ἑλλάδος συνίστατο, ἀφ' οὗ διὰ τοῦ ἐνδόξου ἀγῶνος ἀνεδείχθη ἀξία τῶν ἡρώων, ἀφ' ὧν κατήγετο, εἰς τὸ νὰ πείσῃ διὰ τῶν προόδων καὶ τῆς ἀναπτύξεώς τῆς ἐν τῷ πολιτισμῷ τὴν Εὐρώπην ὅτι ἐστὶ προωρισμένη καὶ προπαρασκευασμένη εἰς τὸ νὰ καταστῇ χρησιμώτατος παράγων τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἰσορροπίας ἐν τῇ Ἀνατολῇ. Δυστυχῶς ὅμως ἔβλεπον τὴν πολιτικὴν ἡμῶν εἰς στενὰ καὶ κομματικὰ ζητήματα κυρίως περιοριζομένην, καὶ ὑπώπτευν τὴν πρώτην αἰτίαν τούτου ἀποδοτέαν εἰς αὐτὸ τὸ πολίτευμα, ἐπομένως μὴ ἐπιδεκτικὸν διορθώσεως ἀκινδύνου.

Ἀρράβωνες ἡγεμονικοί.

Οὐχ' ἦττον ὅμως μεγάλως μὲ συνεκίνησε συμβὰν ὑπερτάτως μὲν πολιτικόν, ἀλλ' εὐτυχῶς ἀνεξάρτητον πάσης Κυβερνητικῆς ἐνεργείας, ὁ ἀρραβὼν τοῦ Διαδόχου ἡμῶν μετὰ τῆς τρίτης ἀδελφῆς τοῦ νέου Αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας, ἐκπλήρωσις ἀρχαίου ὀνείρου μου, περὶ οὗ ἄλλοτε καὶ εἶχον γράψῃ ἐκ Βερολίνου καὶ ὅτε, ἐπανελθὼν εἰς Ἀθήνας, ἐπανέλαβον καὶ προφορικῶς τὰ ἐν τῇ ἐπιστολῇ, μοὶ ἐρῶρέθη ὅτι ὁ Διάδοχος ἐγνώριζε τὴν Ἡγεμονίδα, καὶ Αὐτῷ ἐναπέκειτο νὰ προτείνῃ καὶ πράξῃ κατὰ τὰς διαθέσεις του. Δὲν ἦν δὲ δυνατὸν νὰ μὴ μὲ πληρώσῃ χαρὰς ἡ σύμπτωσις ὅτι ἐπρότεινε καὶ ἔπραξεν αὐτὸ ἐκεῖνο, εἰς ὃ ἐγὼ προέτρεπον, καὶ νὰ μὴ θεωρήσω, ὥς ἄριστον καὶ οἶωνόν διὰ τὴν Ἑλλάδα, ὅτι δι' ἐγκαρδίου δεσμοῦ συνεδέετο μετὰ μιᾶς τῶν ἰσχυ-